

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม:
กรณีศึกษาประเพณีกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต
Cultural Tourism Development:
A Case Study of a Vegetarian Tradition and Worshipping at
Shrines in Phuket Province

บุญพา คำวิเศษณ์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งจังหวัดภูเก็ต

E-mail: bukamw@rpu.ac.th

Bunpa Kamwiset

Lecturer, Department of Tourism Industry, Faculty of Business Administration,
Rajapruk University, Phuket Center

รับเข้า: 7 มิถุนายน 2564 แก้ไข: 24 กุมภาพันธ์ 2565 ตอรับ: 25 กุมภาพันธ์ 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต 4) กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานประจำศาลเจ้าทั้ง 6 แห่ง จำนวน 60 คน ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวศาลเจ้าทั้ง 6 แห่ง จำนวน 330 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาร์วีย์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยว มากกว่า 3 ระยะเวลา ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว คือ วันหยุดพักผ่อนประจำ วันหยุดสุดสัปดาห์ วัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน เพื่อศึกษาวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต สื่อที่ได้รับข้อมูล คือ สื่อออนไลน์ และการบอกต่อ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า เพศที่ต่างกันของนักท่องเที่ยวมีปัจจัยที่

ส่งผลต่อการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การศึกษาและ
ภูมิภาคนาที่ต่างกันของนักท่องเที่ยวมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ปัจจัยด้านความถี่ ระยะเวลา ช่วงเวลา วัตถุประสงค์ ในการ
เดินทางท่องเที่ยว และสื่อที่ได้รับข้อมูล มีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ระดับ
นัยสำคัญทางสถิติ .05 และ 4) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีกินผัก
และไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต คือ การส่งเสริมการบูรณะศาลเจ้าจีน และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อความ
สะดวกของนักท่องเที่ยว บริการและทัศนคติของเจ้าบ้านควรได้รับการปรับและทำให้เป็นมาตรฐาน
เพื่อการบริการที่ดีขึ้น ควรเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ดี
และควรจัดหาอาหารเจให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณีกินผัก ภูเก็ต

Abstract

This research aimed to study peoples' behavior of cultural tourism: a case study of vegetarian festival and worship at shrines in Phuket. To compare Thai tourists' opinions towards factors influencing of cultural tourism: a case study of vegetarian festival and worship at shrines in Phuket. To study correlation towards factors influencing of cultural tourism: a case study of vegetarian festival and worship at shrines in Phuket and to determine the guidelines for the development of cultural tourism. The samples in this study were a group of 60 officers from 6 shrines, representatives from government agencies involved in cultural tourism development. In Phuket such as Phuket Tourism Authority A total of 10 people were selected by purposive sampling. As for determining the groups of tourists visiting the 6 shrines of 330 people and using the accidental sampling method, data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and Pearson Product Moment Correlation.

It was found that; 1) Cultural tourism behavior found that the frequency of traveling for more than 3 periods of travel time was regular vacation and weekend. Relaxation and study culture traditional were purpose of traveling in Phuket. Media that provides information of cultural tourism was an online media and telling. 2) Comparison of the opinions of Thai tourists on cultural tourism factors found that different genders of

tourists were factors that affect tourism are not different., age, status, occupation, average monthly income Different education and domiciles of tourists had different factors affecting tourism as a whole with a statistically significant difference at the .05. 3) The relationship of factors in frequency, duration, time period, purpose of travel and media receiving information affect cultural tourism at the level of statistical significance of .05 4) Suggestions for the development of cultural tourism: a case study of a Vegetarian Tradition and Worshipping at Shrines in Phuket Province is the concept of promoting the restoration of Chinese shrines and nearby areas. For the convenience of tourists, the service and attitude of the host should be adjusted and standardized for better service. Overall the service is satisfactory. Public relations media should be distributed to tourists to get good information and more vegetarian food should be provided.

Keywords: cultural tourism, Vegetarian Festival, Phuket

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้มนุษย์สามารถสนองตอบความต้องการในการเรียนรู้ด้านการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อาศัยของตนเอง การที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชน จึงมีผลให้มรดกทางวัฒนธรรมทั้งหมดของชุมชนใดชุมชนหนึ่งกลายเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ในมุมมองของนักท่องเที่ยว วัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับ “กลุ่มคนในชุมชน” และ “ลักษณะทางสังคมเฉพาะกลุ่ม” ได้แก่ พฤติกรรมทางสังคม ธรรมเนียมปฏิบัติ และวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละวันซึ่งมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากชุมชนอื่น ไม่ว่าจะเป็นอัตลักษณ์นั้นเป็นของดั้งเดิม หรือเป็นอัตลักษณ์ที่ปรับเปลี่ยนไปตามการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรม (UNESCO, 2006: 18) และวัฒนธรรมจะเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมของแต่ละประเทศจะมีการเคลื่อนไหวไปยังประเทศอื่น โดยผ่านการประชุมหรือสัมมนา การจัดงานแสดงสินค้า อาหาร ดนตรี ภาพยนตร์ และสื่อโฆษณาต่าง ๆ (Richards, 2007: 4) ซึ่งยิ่งทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเองเพื่อเรียนรู้ เข้าใจ และเห็นคุณค่าสถาปัตยกรรม ศิลปะ เทศกาล เทศกาล วิถีชีวิตของคนในพื้นที่อื่นซึ่งเรียกอีกนัยหนึ่งว่า “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม”

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นผลิตภัณฑ์ในการสร้างรายได้ให้กับประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวอีกด้วย

กระแสการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเชิงบวกที่ชัดเจนที่สุดซึ่งเกิดจากการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพราะหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นว่าเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่น่าเสนอขายให้แก่นักท่องเที่ยวได้ หน่วยงานต่าง ๆ จึงได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศกาลที่กำลังสูญหาย อนุรักษ์โบราณสถานต่าง ๆ ร่วมสืบสานเทศกาลดั้งเดิม หรือเทศกาลที่ปฏิบัติสืบทอดกันตั้งรูก่อนมาถึงรุ่นปัจจุบัน ซึ่งล้วนเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจต่อวัฒนธรรมของตน และมีความตื่นตัวที่จะอนุรักษ์และพัฒนาการตลาดวัฒนธรรมโดยร่วมมือกันเป็นหนึ่งเดียว รวมทั้งมีบทบาทในการจัดการหรือการบริหารการท่องเที่ยวมากขึ้น ศักยภาพความพร้อมในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านคุณค่าด้านศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมในงานเทศกาลถือศีลกินผักส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากที่สุด ศักยภาพของผู้คนในพื้นที่จำเป็นต้องรู้จักรักเหง้าของตนเองให้ดี เพื่อความพร้อมในการบอกเล่าข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว คนในชุมชนก็ต้องรู้จักรักและหวงแหน รวมทั้งเห็นคุณค่าของงานเทศกาลของตน สามารถที่จะนำมาจัดการได้อย่างยั่งยืน ด้านศักยภาพของพื้นที่ศาลเจ้ายังคงยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ทำให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นได้ (เจษฎา นิลสงวนเดชะ, 2562: 48)

เทศกาลถือศีลกินผัก (เจี๊ยะฉ่าย) จังหวัดภูเก็ตถือว่าเป็นเทศกาลที่ยิ่งใหญ่เนื่องจากประชาชนที่อาศัยในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีน เทศกาลกินเจทุกปีจะอยู่ในช่วงวันขึ้น 1-9 ค่ำ เดือน 9 ของจีน (ตรงกับช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม) โดย ถือเอาวันที่ 9 เดือน 9 เป็นวันแรกของเทศกาลกินเจและยาวนานถึง 9 วัน ดังที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ ในช่วงเทศกาลกินเจชาวภูเก็ตแทบทั้งเมืองจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีขาวมีการถือศีลกินผัก ไหว้พระศาลเจ้าและมีพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ มากมายตลอด 9 วัน 9 คืน เช่น พิธีการขึ้นเสาโกเต้ง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเทศกาลกินเจ พิธีอัญเชิญเทพเจ้า การแสดงอิทธิฤทธิ์ของเหล่าเทพเจ้าต่าง ๆ เช่น พิธีลุยไฟ พิธีไต่บันไดมิด การใช้ของแหลมทิ่มแทงตัวเอง และมีการจัดขบวนแห่ของแต่ละศาลเจ้าไปรอบตัวเมือง ดังนั้นการมาเที่ยวงานเทศกาลกินผักจึงเป็นเป้าหมายหนึ่งในการเดินทางมาเที่ยวเทศกาลถือศีลกินผัก จังหวัดภูเก็ต ซึ่งสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือการไหว้พระศาลเจ้า เป็นวัฒนธรรมที่คนไทยเชื้อสายจีนยึดถือกันมานาน นั่นคือ เมื่อถึงเทศกาลกินผักแต่ละครอบครัวจะเดินทางไหว้พระศาลเจ้า 8 ศาลเจ้า เชื่อกันว่าเลข 8 เป็นเลขมงคล จึงได้ยึดถือปฏิบัติกันมาจนเป็นประเพณี สอดคล้องกับโครงการจัดการท่องเที่ยวของ ททท.จังหวัดพังงา ได้จัดโครงการไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ 8 ศาลเจ้า 9 วัดวันที่ 9 กันยายน 2561 ไหว้พระมีการดำเนินงานที่ดี แต่การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคการท่องเที่ยวยังขาดความเป็นระบบและขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หากไม่มีการจัดการแบบมีส่วนร่วมแล้วจะก่อให้เกิดปัญหาด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่เข้ามาร่วมงานมีจำนวนมากขึ้นทุกปี การที่ชาวบ้าน ชุมชนหรือคณะกรรมการจัดงานขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการการท่องเที่ยวก็จะไม่สามารถสร้าง

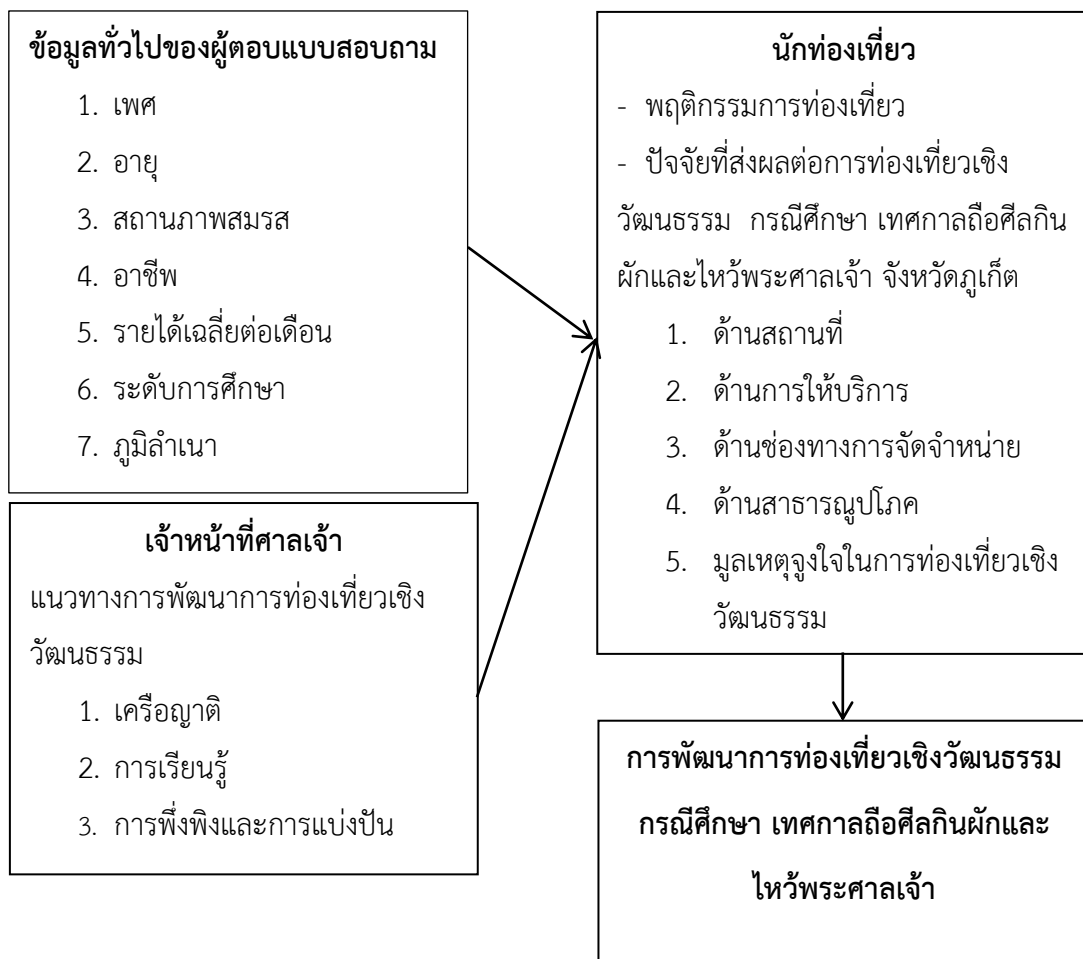
ความสะอาดและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้ จึงทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจได้ไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้น การให้ภาคการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในงานเทศกาลนี้ ถือว่าเป็นเรื่องที่ควรลงมือปฏิบัติอย่างเร่งด่วน เพื่อปิดช่องว่างของปัญหาด้านการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมที่จะส่งผลดีให้งานเทศกาลถือศีลกินผัก จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ของชุมชน และสนใจที่จะรักษาไว้ซึ่งคุณค่าเหล่านั้น ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา เทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต และการจัดการดังกล่าวนี้ส่งผลต่อความยั่งยืนของ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของชุมชนภายใต้การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจและสังคมโลก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในงานเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในงานเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในงานเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต
4. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในงานเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ประเพณีกินผัก และไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต ดังแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีดำเนินการเป็นลำดับต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานประจำศาลเจ้าทั้ง 6 แห่ง ประกอบด้วย ศาลเจ้าหลายถั่วดำไบก้ง (ศาลเจ้ากระทุ้ง) ศาลเจ้าหลิมฮู้ไต้ซุ (ศาลเจ้าสามกอง) ศาลเจ้าท่าเรือ ศาลเจ้าจ้วยตุ้ยและศาลเจ้าปุดจ้อ ศาลเจ้าตั่วบูไบก้ง (ศาลเจ้าบางเหนียว) และศาลเจ้ากิ้วเที้ยนเก้ง (ฮ้ามสะพานหิน) ซึ่งกำหนดเป็นแห่งละ 10 คน จำนวนทั้งสิ้น 60 คน ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดภูเก็ต เช่น ททท.ประจำจังหวัดภูเก็ต จำนวนทั้งสิ้น 10 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ศาลเจ้าฯ ตามที่กล่าวมา

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากตารางของ Krejcie & Morgan ที่มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มร้อยละ .05 ได้จำนวนดังนี้ กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานประจำศาลเจ้าทั้ง 6 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 60 คน ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดภูเก็ต เช่น ททท.ประจำจังหวัดภูเก็ต จำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ส่วนการกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวศาลเจ้าทั้ง 6 แห่ง ได้จำนวน 330 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ประเพณีกินผัก และไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งออกเป็นดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และภูมิสำเนา

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลถือศีลกินผัก ไหว้พระศาลเจ้าจังหวัดภูเก็ต ของนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ จำนวนครั้งของการเดินทางท่องเที่ยว ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว และการได้รับข่าวสารจากสื่อโฆษณา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการให้บริการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเทศบาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต จำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสถานที่ ด้านการให้บริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านสาธารณูปโภคและมูลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2535: 100 อ้างถึงใน นุชชาติ ไสสะอาด, 2552: 51)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เป็นการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับข้อมูลเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีหลักเกณฑ์ ได้แก่ ชื่อ-สกุล เพศ อาชีพหลัก อาชีพเสริม และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า

จังหวัดภูเก็ต แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การทำความเข้าใจในระบบระเบียบของศาลเจ้าการทำ ความเข้าใจกับนักท่องเที่ยว และสภาพปัญหาที่มักจะพบบ่อย

ตอนที่ 3 บทสัมภาษณ์ วิธีชีวิตชาวบ้านรอบบริเวณศาลเจ้า ได้แก่ ความเป็นมาของชุมชนรอบ บริเวณศาลเจ้า การดำรงชีวิตของชาวบ้านบริเวณศาลเจ้า เผยแพร่ความรู้ผ่านการท่องเที่ยวชุมชน และผลกระทบของการท่องเที่ยวศาลเจ้าต่อชุมชน

ตอนที่ 4 บทสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของศาลเจ้า ได้แก่ เกี่ยว กับแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว ด้านแนวคิดเกี่ยวกับส่งเสริมการอนุรักษ์ ป้องกัน แก๊ซ พื้นฟู พัฒนาพื้นที่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในศาลเจ้าให้มีประสิทธิภาพรวมทั้งปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการบริการการท่องเที่ยว

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา เทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต
2. กำหนดกรอบแนวคิด และเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนำมาใช้เป็นข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถาม และบทสัมภาษณ์
3. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อเสนอแนวปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม และความถูกต้องของแบบสอบถาม
4. การหาความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงตามข้อ 3 เสนอผู้เชี่ยวชาญ เมื่อตรวจสอบความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และด้านการวิจัย ได้แก่ รศ.ดร.โกสุม สายใจ ผศ.ดร.นิภาพงศ์วิรัตน์ และ ผศ.เศรษฐวิรุฬห์ คงกะพันธ์ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ที่แต่ละข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แล้วมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัย กับข้อคำถามที่สร้างขึ้น (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าความสอดคล้อง เท่ากับ 0.95
5. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หลังจากที่ได้ปรับข้อแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาทดลองใช้ (Try Out) เพื่อทดสอบคุณภาพความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นของเครื่องมือกับประชากรที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Chronbach's Alpha Coefficient) (เศรษฐวิรุฬห์ คงกะพันธ์, 2557: 44) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบงานวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อหายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา เทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต และนำมาสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งในบทนี้ได้นำเสนอวิธีเก็บข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสัมภาษณ์ เป็นการเข้าพบกลุ่มเป้าหมายอย่างใกล้ชิดและสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่ศาลเจ้า โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะประเด็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามแนวทางการเชื่อและศรัทธา การพึ่งตนเอง การเรียนรู้และการสร้างเครือข่ายของศาลเจ้า ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรม ประเพณี แนวทางการพัฒนาศาลเจ้า และตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดภูเก็ต เช่น ททท. ประจำจังหวัดภูเก็ต โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2. การสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวศาลเจ้าอามหลวงผู้ดำว้บั้ง (ศาลเจ้ากระทุ้) ศาลเจ้าอามหลิมฮู้ไ้ซู้ (ศาลเจ้าสามกอง) ศาลเจ้าท่าเรือ ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยและศาลเจ้าปุดจ้อ ศาลเจ้าดำว้บั้ง (ศาลเจ้าบางเหนียว) และศาลเจ้าก๊วเทียนเก้ง (อามสะพานหิน) โดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บด้วยตนเอง ในพื้นที่เป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว จากข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ โดยการถอดบทสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียงสัมภาษณ์ จากนั้นจึงคัดเลือกข้อความและประเด็นสำคัญเพื่อนำมาตีความหมาย และวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ จะใช้หลักการทฤษฎีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต พบว่า มีความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยว มากกว่า 3 ระยะเวลา ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว คือ วันหยุดพักผ่อนประจำ วันหยุดสุดสัปดาห์ วัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน เพื่อศึกษา วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต สื่อที่ได้รับข้อมูล คือ สื่อออนไลน์ และการบอกต่อ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ ท่องเที่ยว	ตัวแปร						
	เพศ	อายุ	สถานภาพ สมรส	อาชีพ	รายได้	ระดับ การศึกษา	ภูมิ ลำเนา
1. ด้านสถานที่	.89	.04*	.01*	.00*	.11	.20	.00*
2. ด้านการให้บริการ	.40	.00*	.72	.03*	.82	.57	.02*
3. ด้านช่องทางการจัด จำหน่าย	.16	.50	.53	.05	.02*	.03*	.10
4. ด้านสาธารณูปโภค	.37	.90	.62	.51	.37	.74*	.16
5. ด้านมูลเหตุจูงใจในการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	.08	.98	.50	.03*	.03*	.42	.16
ภาพรวม	.35	.61	.25	.00*	.05*	.19	.01*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ รายได้ต่อเดือน และภูมิลำเนาต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ตโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ตโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผัก และไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผัก และไหว้พระ
ศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การท่องเที่ยว	ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยว					รวม
	สถานที่	การ ให้บริการ	ช่องทาง	สาธารณูปโภค	มูลเหตุจูงใจ	
1. ความถี่	.00	.34	.00*	.00*	.00*	.00*
2. ระยะเวลา	.00*	.02*	.14	.54	.27	.17
3. ค่าใช้จ่าย	.02	.28	.00*	.56	.00*	.00*
4. ช่วงเวลา	.97	.92	.06	.58	.38	.92
5. วัตถุประสงค์	.27	.00*	.57	.50	.55	.25
6. สื่อที่รับข้อมูล	.00*	.02*	.19	.89	.01*	.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผัก และไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต ด้านความถี่ ด้านค่าใช้จ่าย และด้านสื่อรับข้อมูล มีความสัมพันธ์กันทั้งสามด้าน ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 นอกจากนี้พบว่าด้านระยะเวลา ด้านช่วงเวลา และด้านวัตถุประสงค์ไม่มีความสัมพันธ์กัน

4. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต พบว่า แนวคิดเกี่ยวกับส่งเสริมการรณรงค์อนุรักษ์ โดยการบูรณะศาลเจ้าไม่ให้มีสภาพเสื่อมโทรม มีพิธีกรรมในศาลเจ้า โดยภาพรวมถือว่ามีประสิทธิภาพในการรับนักท่องเที่ยวเข้ามาชมชนและศึกษาความรู้ภายในศาลเจ้าฯ แต่ยังคงขาดสื่อประชาสัมพันธ์และบุคลากรที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และ ชุมชนมีแนวทางในการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว คือ ชุมชนจะช่วยกันดูแล และ บูรณะซ่อมแซมให้ศาลเจ้ามีความสวยงาม ส่งเสริมการขาย อาหารเจให้กับคนในชุมชนด้วยการสามัคคีกัน และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน การจัดทำคู่มือด้านการท่องเที่ยวและจัดตั้งจุดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ประเพณีกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพโสด มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001–20,000 บาท มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ภาคเหนือ มีความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระ

ศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต คือ มากกว่า 3 ครั้ง ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว น้อยกว่า 5 วันการใช้จ่ายในการท่องเที่ยว น้อยกว่า 10,000 บาท ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว คือ วันหยุดพักผ่อนประจำปี วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อศึกษาวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต สื่อที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต คือ สื่อออนไลน์ซึ่งสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.85 เมื่อพิจารณารายด้านลำดับแรกคือด้านสถานที่ในส่วนของศาลเจ้าในจังหวัดภูเก็ต มีชื่อเสียงโด่งดัง รองลงมา คือ มูลเหตุจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในส่วนของต้องการร่วมเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต ในส่วนของจัดให้มีเจ้าหน้าที่ไว้ติดต่อ-สอบถาม โดยที่นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ตที่มีอายุที่ต่างกัน สถานภาพที่ต่างกัน อาชีพที่ต่างกัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน การศึกษาที่ต่างกันและภูมิสำเนาที่ต่างกัน มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผัก และไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศกาลถือศีลกินผัก และไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับการใช้จ่ายในการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และมีความสัมพันธ์กับสื่อที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาลถือศีลกินผักและไหว้พระศาลเจ้า จังหวัดภูเก็ต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ขวลิต ตั้งสมบูรณ์กิตติ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมภายในตลาดเก่าบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้น จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ (1) สิ่งดึงดูดใจ (2) สิ่งอำนวยความสะดวก (3) ความสะดวกในการเข้าถึง และองค์ประกอบสนับสนุน 2 ประการ คือ (1) แผนการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ (2) จิตสำนึกและความร่วมมือของชุมชน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤษณพงศ์ ภูกลาง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ย่านคลองอ้อม จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม ทรัพยากรทางวัฒนธรรมในย่านคลองอ้อม ได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วยการพัฒนาการท่องเที่ยวยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แนวทางการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่น่าเสนอ มาจากการวิจัยแนวคิดและทฤษฎีการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม การพัฒนาวัฒนธรรมชุมชน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ย่านคลองอ้อม จังหวัดนนทบุรี คือ การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชุมชน ด้วยกระบวนการที่

เหมาะสมกับวิถีชีวิตและทรัพยากรที่ตนมีอยู่ ด้วยเป้าประสงค์หลักเพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้อยู่ในสภาวะที่สมดุล

2. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของศาลเจ้า โดยการส่งเสริมการอนุรักษ์ อนุรักษ์ ป่ากัน แก้ว พื้นฟู ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในศาลเจ้าให้มีประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการไม่ให้เกิด ศาลเจ้ามีสภาพเสื่อมโทรม ป้องกันควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดความเสื่อมศรัทธา เจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดสิ่งปฏิกูล/ขยะมูลฝอยทั่วไป ที่ถูกวิธี และไม่ ส่งผลกระทบต่อชุมชน อบรมการทำครัวอย่างสะอาดให้กับแม่ครัว และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับความ ร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ส่วนปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ภายในศาลเจ้า ด้วยการปรับภูมิทัศน์ให้สวยงาม ถือเป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางยึดเหนี่ยวจิตใจของคน ในชุมชน มีการจัดทำคู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในศาลเจ้า ซึ่งมีการจัดทำแบบลักษณะ โบรชัวร์ หรือเอกสาร แผ่นพับ บอกถึงแนวทางการปฏิบัติตน ความรู้ด้านวัฒนธรรม ความรู้ทางการ ประชาสัมพันธ์ ความรู้ด้านกราฟิก ความรู้ทางด้านการตลาด เป็นต้น ส่วนการให้มีบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกทุกอย่างในการเดินทางเข้ามาในศาลเจ้า โดยมีที่จอดรถ ไม่เพียงพอ เพราะศาลเจ้าสร้าง ในที่ดินส่วนบุคคล แต่มอบให้ใช้เป็นของชุมชน มีป้ายข้อความอธิบายตามจุด แต่ไม่มีบริการที่พัก อาหาร และเครื่องดื่ม ไม่มีการติดตั้งป้ายบอกทางเข้าหรือป้ายให้ความรู้ และระบบอินเทอร์เน็ตให้ใช้ ฟรีตลอดในงานฯ ส่วนการให้บริการที่พัก โดยที่ชุมชนในพื้นที่ มีทั้งโฮมสเตย์ และที่พักให้นักท่องเที่ยว เข้าพักได้อย่างสะดวกสบาย สะอาด และอยู่ใกล้ศาลเจ้าฯ และในช่วงงานฯ ทางศาลเจ้ามีอาหารเจที่ ถูกหลักอนามัยให้บริการตลอดงาน มีความพร้อมของการบริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งอุปกรณ์ในการ ดำเนินกิจกรรม ในการท่องเที่ยวภายในศาลเจ้า พบว่า ไม่เพียงพอ เพราะศาลเจ้าจะมีคณะกรรมการ ส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านในชุมชน โดยเริ่มต้นที่ปรับทัศนคติของคนเก่าแก่เป็นเบื้องต้น โดยภาพรวมถือว่ามีความประสิทธิภาพในการรับนักท่องเที่ยวเข้ามาชมและศึกษาความรู้ภายในศาลเจ้า แต่ยังขาดสื่อ ประชาสัมพันธ์และบุคลากรที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และการรักษาความปลอดภัยให้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในศาลเจ้า คือ ศาลเจ้ามีความปลอดภัย เนื่องจากการแนะนำข้อควร ปฏิบัติจากผู้ดูแลศาลเจ้า แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่เฝ้าตลอดเวลา และมีการส่งเสริมพัฒนาการโฆษณา ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวศาลเจ้า พบว่า การโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ไม่ค่อยทั่วถึง โดยจังหวัดเลือกประชาสัมพันธ์เฉพาะศาลเจ้าใหญ่ ๆ ควรจะประชาสัมพันธ์ศาลเจ้าที่ขึ้นทะเบียน ถูกต้อง ด้วยเช่นเดียวกัน ขาดงบประมาณ ใช้วิธีการแบบปากต่อปากหรือแผ่นพับ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการ ชวบ้านในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลศาลเจ้าฯ และผู้ที่มีความรู้ด้านวัฒนธรรม จับมือร่วมกันเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเพณีถือศีลกินผัก จะสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชน และยังสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน
2. ความพร้อมของการบริการแก่นักท่องเที่ยว ในการท่องเที่ยวภายในศาลเจ้า พบว่า ไม่เพียงพอ เพราะศาลเจ้าจะมีคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านในชุมชน ทำให้ยากในการบริหารจัดการ ควรจัดให้มีการอบรมการบริการนักท่องเที่ยว
3. สื่อประชาสัมพันธ์และบุคลากรที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การแนะนำข้อควรปฏิบัติจากผู้ดูแลศาลเจ้าตลอดจนประชาสัมพันธ์ด้านกิจกรรมของศาลเจ้า พิธีกรรมในศาลเจ้า เช่น การอาบน้ำร้อน การไต่บันไดมิด การลอดบ่วงไฟ การลุยกระเบื้องแหลมคม และการลุยไฟ
4. งบประมาณสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของศาลเจ้า ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยที่ศาลเจ้าฯ
5. การจัดทำคู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในศาลเจ้า ซึ่งมีการจัดทำแบบลักษณะ โบรชัวร์ หรือเอกสาร แผ่นพับ บอกถึงแนวทางการปฏิบัติตน ความรู้ด้านวัฒนธรรม ความรู้ทางการประชาสัมพันธ์ ความรู้ด้านกราฟิก ความรู้ทางด้านการตลาด เป็นต้น ส่วนการให้มีบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกอย่างในการเดินทางเข้ามาในศาลเจ้า โดยมีที่จอดรถ ไม่เพียงพอ เพราะศาลเจ้าสร้างในที่ดินส่วนบุคคล แต่มอบให้ใช้เป็นของชุมชน มีป้ายข้อความอธิบายตามจุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การมุ่งประเด็น การขยายการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ที่มีทรัพยากรอยู่แล้ว เช่น แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวตลาดท้องถิ่น ตลาดนวัตวิถี และมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแนวอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพงศ์ ภูกลาง. (2554). การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมย่านคลองอ้อม จังหวัดนนทบุรี การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมย่านคลองอ้อม จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชวลิต ตั้งสมบุญกิตติ. (2554). การศึกษาการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมภายในตลาดเก่าบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เศรษฐวิรุทธิ์ คงกะพันธ์. (2557) พฤติกรรมเปิดรับสื่อที่ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดภูเก็ต. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.

Richards, R. (2007). **Everyday creativity: Our hidden potential**. In R. Richards (Ed.), *Everyday creativity and new views of human nature: Psychological, social, and spiritual perspectives* (pp. 25–53). American Psychological Association.<https://doi.org/10.1037/11595-001>